

ANTROPOLOGIE A ISLÁM

Attila KOVÁCS

Katedra srovnávací religionistiky

UNIVERZITA KOMENSKÉHO v Bratislavě

Fakulta sociálních studií MU

podzim 2014

formou blokové výuky v termínech:

pátek 3. a 17. října, 7. listopadu

9:45-13:00 v místnosti P24 a

28. listopadu 9:45-13:00 v místnosti P22

ANOTACE A CÍLE KURZU

Kurz úvodem do problematiky islámu a antropologie. Studenti by se měli seznámit s obecnými pojmy v dané témě a poté s prostřednictvím vybraných tematických okruhů získat bližší informace o vztahu islámu a antropologie v konkrétních kontextech. Kurz se bude konat jako přednáška i seminář.

PODMÍNKY ÚSPĚŠNÉHO ABSOLVOVÁNÍ A ZPŮSOB HODNOCENÍ

Průběžné testy na základě textů (každý text: 7 %).

Průběžné testy **celkem: 56 %**

Prezentace pracovních skupin (termín: v zkouškovém období, dle dohody) na základě vyznačených textů. Rozsah: cca. 40 min. pro prezentaci a 5 min. pro debatu a dotazy. Hodnocení prezentace platí pro každého z členů dané seminární skupiny.

Prezentace **celkem: 44 %**

Celkové hodnocení:

A (100-93 %) B (92-85 %) C (84-78 %) D (77-69 %) E (68-60 %) F (59 % a míň)

HARMONOGRAM KURZU

I./1 Úvod: antropologie a islám / antropologie islámu

Harmonogram a rozsah kurzu, přehled základní literatury, rozdělení úkol.

Islám, „islámy“ a antropologové.

Text: EL-ZEIN, Abdul Hamid, „Beyond Ideology and Theology: The Search for the Anthropology of Islam“, *Annual Review of Anthropology*, vol. 6 (1977), 227-254.

I./2 Antropologie islámu / „islámská antropologie“

Kritika „antropologie islámu“ a „islámská antropologie“ Islamizace vědy a Akbar Ahmed.

Text: ASAD, Talal, *The Idea of an Anthropology of Islam*, Washington, Center for Contemporary Arab Studies - Georgetown University, 1986, 1-22.

II./1 Orientalismus a orientalistika

Západní pohledy na islám, západní konstrukce islámu a „náboženství“.

Text: TURNER, Bryan S., „Orientalism, or the Politics of the Text“, In: DONNAN, Hastings (ed.), *Interpreting Islam*, London, Sage, 2002, 20-31.

Film: *Reel Bad Arabs: How Hollywood Vilifies a People* (49 min., 2006)

II./2 Konstrukce islámské tradice

Islámská „normativní“ tradice od textu k praxi, inovace, konstrukce, reinterpretace apod.

Text: MESSICK, Brinkley, „The Mufti, the Text and the World: Legal Interpretation in Yemen“, *Man*, vol. 21 no. 1 (1986), 102-119.

Film: *Pop goes Islam* (47 min., 2011)

III./1 Struktury a rituály muslimského života

Náboženská praxe a rituál v islámu, „normativní“ a „lidová“ tradice, „ortodoxie“ a sufismus.

Text: BURGE, S. R., „Angels, Ritual and Sacred Space in Islam“, *Comparative Islamic Studies*, vol. 5 no. 2 (2009), pp. 221-245.

Film: *Sufi Soul - The Mystic Music of the Islam* (49 min., 2005)

III./2 Islámské identity a komunity

Text: MARRANCI, Gabriele, *The Anthropology of Islam*, Oxford – New York, Berg, 2008, 89-115.

Film: *Working Man's Dead – Brothers* (25 min., 2010)

IV./1 Ší'itský islám a rituál

Náboženská praxe a rituál v ší'itském islámu.

Text: TORAB, Azam, *Performing Islam: Gender and Ritual in Iran*, Leiden – Boston, Brill, 2007, 139-168.

Film: *Dress Rehearsal: The Brave Hurr's Ta'zieh* (49 min., 2005)

IV./2 Islám a gender

Text: MARRANCI, Gabriele, *The Anthropology of Islam*, Oxford – New York, Berg, 2008, 117-137.

Film: *Women in Black*, 2. část (27 min., 2008)

V. Prezentace seminárních skupin (termín: dle dohody)

Skupina A – Clifford Geertz

VARISCO, Daniel Martin, *Islam Obscured: The Rhetoric of Anthropological Representation*, New York, Palgrave Macmillan, 2005, 21-52.

GEERTZ, Clifford, *Islam Observed: Religious Development in Morocco and Indonesia*, Chicago – London, The University of Chicago Press, 1968.

Skupina B – Ernst Gellner

VARISCO, Daniel Martin, *Islam Obscured: The Rhetoric of Anthropological Representation*, New York, Palgrave Macmillan, 2005, 53-80.

GELLNER, Ernst, *Muslim Society*, Cambridge, Cambridge University Press, 1983.

Skupina C – Fátima Mernissi

VARISCO, Daniel Martin, *Islam Obscured: The Rhetoric of Anthropological Representation*, New York, Palgrave Macmillan, 2005, 81-114.

MERNISSI, Fatima, *Beyond the Veil: Male-Female Dynamics in Modern Muslim Society*, Bloomington, Indiana University Press, 1987.

Skupina D – Akbar Ahmed

VARISCO, Daniel Martin, *Islam Obscured: The Rhetoric of Anthropological Representation*, New York, Palgrave Macmillan, 2005, 115-134.

AHMED, Akbar, *Discovering Islam: Making Sense of Muslim History and Society*, London - New York, Routledge, 2002.

VYBRANÁ BIBLIOGRAFIE

ABU-LUGHOD, Lila, "Zones of Theory in the Anthropology of the Arab World", *Annual Reviews of Anthropology*, vol. 18 (1989), pp. 267-306.

AHMED, Akbar S., *Toward Islamic Anthropology Definition, Dogma and Directions*, Herndon, International Institute of Islamic Thought, 1406/1986.

ANTOUN, Richard T., *Muslim Preacher in the Modern World: A Jordanian Case Study in Comparative Perspective*, Princeton - New Jersey, Princeton University Press, 1989.

ASAD, Talal, *The Idea of an Anthropology of Islam*, Washington, Center for Contemporary Arab Studies - Georgetown University, 1986.

BROWN, Daniel W., *Rethinking Tradition in Modern Islamic Thought*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996.

BOWEN, Donna L. & EARLY, Evelyn A. (eds.), *Everyday Life in the Muslim Middle East*, Indianapolis, Indiana University Press, 1993.

BOWEN, John R., *A New Anthropology of Islam*, Cambridge, Cambridge University Press, 2012.

COOKE, Miriam & LAWRENCE, Bruce B. (eds.), *Muslim Networks: From Hajj to Hip Hop*, Chapel Hill – London, University of North Carolina Press, 2005.

DENNY, Frederick M., *Islám a muslimská obec*, Praha, Prostor, 1998.

DONNAN, Hastings (ed.), *Interpreting Islam*, London, Sage, 2002.

EICKELMAN, Dale F., *Middle East: An Anthropological Approach*, Englewood Cliffs, Prentice-Hall, 1981.

EICKELMAN, Dale F. & PISCATORI, James P., *Muslim Politics*, Princeton - New York, Princeton University Press, 1996.

ERNST, Carl W., *Following Muhammad: Rethinking Islam in the Contemporary World*, Chapel Hill – London, The University of North Carolina Press, 2003.

GILSENAN, Michael, *Recognizing Islam: An Anthropologist's Introduction*, London – Sidney, Croom Helm, 1982.

HAFEZ, Sherine & SLYOMOVICS, Susan (eds.), *Anthropology of the Middle East and North Africa: Into the New Millennium*, Indianapolis, Indiana University Press, 2013.

JUNG, Dietrich, *Orientalists, Islamists and the Global Public Sphere: A Genealogy of the Modern Essentialist Image of Islam*, Sheffield, Equinox, 2011.

KOLIG, Erich, *Conservative Islam: A Cultural Anthropology*, Lanham, Lexington, 2012.

KREINATH, Jens (ed.), *The Anthropology of Islam Reader*, New York – London, Routledge, 2011.

MACFIE, A. L., *Orientalism*, London – New York, Pearson Education, 2002.

MARRANCI, Gabriele, *The Anthropology of Islam*, Oxford – New York, Berg, 2008.

- MARSDEN, Magnus & RETSIKAS, Konstantinos (eds.), *Articulating Islam: Anthropological Approaches to Muslim Worlds*, Dordrecht, Springer 2013.
- MESSICK, Brinkley, *The Calligraphic State: Textual Domination and History in a Muslim Society*, Berkeley, University of California, 1993.
- MCLOUGHLIN, Seán, “Islam(s) in Context: Orientalism and the Anthropology of Muslim Societies and Cultures”, *Journal of Beliefs & Values*, vol. 28 no. 3 (2007), pp. 273-296.
- NAGATA, Judith, „Beyond Theology: Toward an Anthropology of Fundamentalism”, *American Anthropologist*, vol. 103 Issue 2 (June 2001), pp. 481-498.
- NETTON, Ian Richard, *Sufi Ritual: The Parallel Universe*, Richmond, Curzon Press, 2000.
- OKKENHAUG, Inger Marie & FLASKERUD, Ingvild (eds.), *Gender, Religion and Change in the Middle East: Two Hundred Years of History*, Oxford - New York, Berg, 2005.
- OSELLA, Filippo & SOARES, Benjamin (eds.), *Islam, Politics, Anthropology*, Chichester - London, Wiley-Blackwell - Royal Anthropological Institute, 2010.
- ROSEN, Lawrence, *The Culture of Islam: Changing Aspects of Contemporary Muslim Life*, Chicago, University of Chicago Press, 2004.
- SAID, Edward W., *Orientalismus*, Praha, Paseka, 2006.
- SCUPIN, Raymond, “The Anthropology of Islam as ‘Applied Anthropology’ ”, *Reviews in Anthropology*, vol. 32 (2003), pp. 141-158.
- SCHIELKE, Samuli, *Second Thoughts about the Anthropology of Islam, or How to Make Sense of Grand Schemes in Everyday Life*, Berlin, Zentrum Moderner Orient, 2010.
- SLYOMOVICS, Susan, “Introduction to Clifford Geertz in Morocco: ‘Why Sefrou? Why Anthropology? Why Me?’”, *The Journal of North African Studies*, vol. 14 nos. 3/4, (September/December 2009), pp. 317-325.
- TAPPER, Richard, “‘Islamic Anthropology’ and the ‘Anthropology of Islam’“, *Anthropological Quarterly*, vol. 68 no. 3, (July 1995), pp. 185-193.
- VARISCO, Daniel Martin, *Islam Obscured: The Rhetoric of Anthropological Representation*, New York, Palgrave Macmillan, 2005.
- EL-ZEIN, Abdul Hamid, „Beyond Ideology and Theology: The Search for the Anthropology of Islam“, *Annual Review of Anthropology*, vol. 6 (1977), pp. 227-254.

